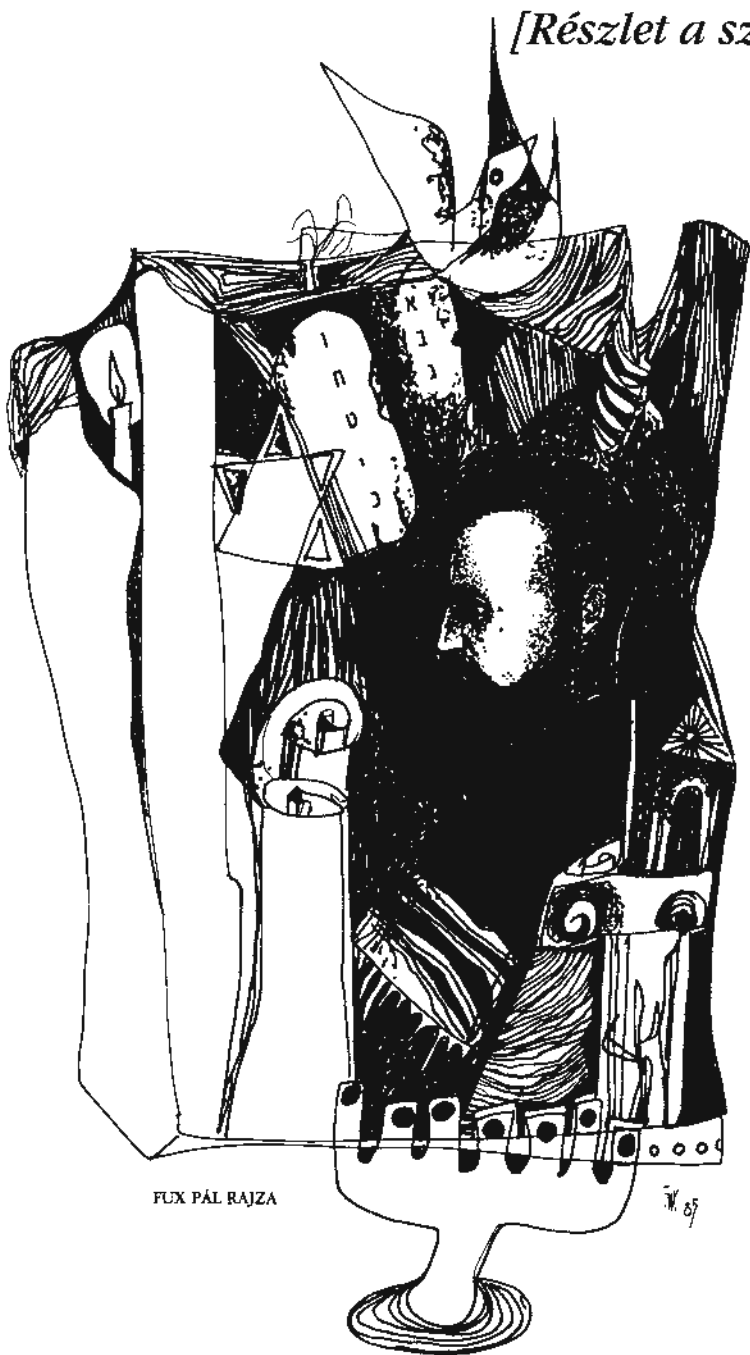

Hernádi Miklós

BARNER ÉS HERZL

[Részlet a szerző Ottó című regényéből]

FUX PÁL RAJZA

Nem sokat aludt a hétfőre virradó éjszakán; felugrott fekhelyéről, hogy másnapi teendőiről följegyzéseket készítsen; papucsos léptei a fagerendás födémen felzavarták Bausingeréket; a lóarcú penziótulajdonos éjszakának évadján végigjárta az épületet, hogy meggyőződjék a rémisztően zörgő ablaktáblák épségéről. Odakünn

élesen felragyogtak a csillagok, a védett folyó-völgyben elterülő városkára ritka, dermesztő szélvihar zúdult, mely kisöpörte a nedvedző égboltot, megtisztítva mintegy az utat az igazi tél haragos, fegyverzörgéses érkezése előtt.

Ezzel Barnerünk kikerült Ottónak, az élő Ottónak a meteorológiai évszakából (hiszen a tegnapi napig még elmondhatta: ez az eső, ilyen eső még Ottóra is hullott), s miközben az év kereke recsegve-ropogva fordult egyet, még sürgetőbbnek érezte, hogy a távolodó, sebesen enyésző nyomokat mappájába gyűjtve, most már a végső szót is kimondja a Weininger-ügyben.

Most megint hiánytalannak érezte adatkollekcióját. Herzl tehát akaratlanul kicsúszott a reá vadászó merénylők lőtávólából. Akárki állt is lesben a *Welt* szerkesztősége, később a Haizingerstrassei villa előtt, Herzl hiába várta. A Türkenstrassében azért, mert Herzl telefonon lemondta aznap esti értekezletét, a Haizingerstrassében pedig azért, mert nyolc óraker már messze járt, Alt-Aussee felé tartott. Ottó halála azonban mégsem volt teljességgel hiábavaló. Mert ha nem zuhan a padlóra a teste, a merénylők még napokig osztrák területen maradnak, s biztosan véghezviszik megbizátásukat. Így kereket kellett oldaniuk, hisz joggal gondolhatták, hogy Ottó ügyében azonnali nyomozás indul.

Barner a cipőjét kötős zsákvászónba bugyolálva találta reggel hétkor, amikor toalettje és tornája végeztével kinyúlt érette. Nem ok nélkül, mert amikor a *Tiroler Beobachter* társágában elköltött reggelije után az utcára lépett, kis híján elvágódott a tükörsimára fagyott járdán. Ahogy megtántorodott, tisztí kardja két lába közé szorult, ezért, nem akarván közderültséget kelteni a népesebb utcákon bukducsolásával, sem a zsákvászón-göngyöleggel kincstári cipője körül, a hetipiactérről fiákert intett magához, és — mint azt a nem tétlenkedő városi rendőrség a kocsiától még aznap megtudta — a következő helyszíneket járta végig, összhangban éjszaka készített, sajnálatosan elkallódott följegyzéseivel:

8 órakor a tartományi kormányzóságon bejelentette, hogy nyomozását meghatározatlan időre felfüggeszti. Löcker udvari tanácsos mohó kérdésére, hogy ezt felsőbb utasításra teszi-e, kitérő választ adott: – Saját hatáskörömben döntöttem így, mivel feletteseim az ablakzúzás ügyét a maga teljességében rám szignálták. – Aznapra beidézett vallomástevői előtt elhaladva, kik ölükben kalapjukkal egy falócán vártak a sorukra, éppen csak belépett földszinti irodájába, hogy irnokát elbocsássa, aki nem titkolt örömmel nyúlt a kalapjáért, hogy visszatérjen rendes helyére, a szomszédos telekkönyvi hivatalba.

8 óra 35-kor a főpályaudvarra vitette magát, ahol gyorsvonati menetjegyet váltott Bernbe. Naponta két vonat indult az Arlberg irányába. Az övé 12.50-kor állt meg tíz percre a tiroli szék-városban.

8 óra 50-kor már a szomszédos főpostán tűnt fel közismert, népszerűnek egyáltalán nem mondható alakja. Gyors levelet firkantott házvezetőnőjének, amelyben két rőf korallszínű szalag vásárlására és Brünnbe küldésére szólította fel. (A szín téves megjelöléséből később bonyodalmak támadtak, melyek ismertetésétől, más közlendőink szorításában, bátran eltekinthetünk.)

9 óra 20-kor a *Creditanstalt* helyi fiókjába tért be, ahol 120 guldent vett fel bécsi bankszámlájának terhére. Ebből 80-at svájci frankban. Betétfüzete elismerést és gyors ügyintézkést váltott ki a bankfiókban – még az 1900. januári pénzreform előtt kelt első, 220 koronás letétje, s azóta egyszer sem fogyott, csak nőtt nem túlságosan nagy összegű, de példás gazdálkodásra következtetni engedő bankszámlája.

10 óra előtt néhány perccel egy úri divatszalon előtt állt meg Barner hadnagy fiákere. Hősünk 12 guldent áldozott egy fekete, prémgalléros felöltőre, s újabb négyet a hozzáillő, seelyemszalagos kalapra. Innen, a csomagot a fiáker ülésére helyezve, a szomszédos régiségkereskedésbe vezetett fahamuval felszórt útja. A hatvanas évekből származó, Skoda gyártmányú ismétlőpisztolyt vásárolt 24 tölténnyel, méltányos, 6 gulden 50 halleres áron.* Próbálövéshez nem ragaszkodott, mert a fegyver már pusztá betekintésre is példásan karbantartottnak bizonyult.

10 óra 40-kor a Brigittenkirche előtt állította meg fiákerét, s odabenn rövid, de mélyen átértzett lelkigyakorlatban tisztázta Teremtőjével mind függelemsértésének, mind pedig iménti fegyvervásárlásának ügyét. A „szalak” természet-

* A Skoda művek termékeinek kiválóságát elég azzal bizonyítanunk, hogy 1904. januárjában Uhtomszkij ellentengernagy cirkálóját, a Peresztvetet éppúgy a Skoda-gyár szerelte fel, mint a vele szemben felvonuló Mikado páncéloshajót. Megjegyzendő, hogy japán részről olyan tűzérségi fegyverzetet is bevetettek, amelyet röviddel azelőtt Kínától zsákmányoltak. Ezek ugyancsak a pilseni gyáróriás termékei voltak. – *A szerző.*

sen Bernbe vezetnek; sürgönyében mégis hazudott Huber-Heissmödlnek. Nem fordult még ilyen elő vele. De hát végül a Monarchia érdekét fogja szolgálni szenzációs leleplezése. Nem lehet másként. És Isten azt akarja, hogy a Monarchia, folyvást gyarapodva, fennmaradjon. Ha tudta volna, hogy Huber-Heissmödl a Koerbertől kapott instrukció szellemében csöppet sem bánja, hogy ő újabb 400 kilométert távolodik Bécestől, biztosan kevesebb töredelmet tanúsít.

11 óra 5-kor Bayer-féle orrcseppeket vásárolt *A jó szamaritánus*hoz címzett patikában, hogy nátháját végérvényesen megszüntesse. Ahogy lelkében, úgy testében is makkegészségesen akart kiállni ismeretlen erejű ellenlábasa elé, akit az igazság legyőzhetetlen erejével, nem holmi fegyverdurrogatással készült töredelmes vallo-másra bírni.

11 óra 30-kor, tíz percet elveszítve a muraközi kanca, bizonyos Mizzi megcsúszásával, és azzal a kínos, az ő alhasába is belemetsző jelenettel, ahogy a kocsis kegyetlen ostorcsapásai végül láb-
ra állították a párálló, szűkölő jószágot, Barner visszaérkezett penziójába, a *Zum lustigen Hirt*-be. Kiegyenlítette a számláját, majd odafönn percek alatt civilbe öltözött. Egyenruhájából csomagot készített, s azt a penziótulajdonosnál letétbe helyezte. Gyors villásreggelije közben hangzott fel a déli harangszó. Ahogy a fiáker a főpályaudvar elé fordult, távolról mintha öklüket rázó polgárok csoportját látta volna. Nem törődött velük. Végre felpillantott a városra to-luló hegycsúcsokra és, síkvidéki származék lévén, jókora erőt merített az éles napfénytől bárázdált hegytömegből.

Fel tehát, a végső találkozóra! – dúdolta magában, wagneri dallamot kerekítve a vonatker-
kek csattogásából. Később elfogta a balsejtelem: valóban felkészült a találkozásra? Útitársnőjével, egy Rosamund Löwe nevű, kedvesen bőbeszédű ulmi hölgygel hozzálátott az ánizsos pereckék elfogyasztásához. Löwe asszony, salzburgi látogatása végeztével, szintén Bernbe utazott, unokaöccséhez, Alberthez, ki a szövetségi szabadalmi hivatalban tevékenykedett.

Kissé már fonnyadó, de szép fogsorú útitársnője, ki a pereckéket előretolt ajkainak alagútján keresztül dugta a szájába, furcsa, szagotot modorban beszélt.

– Bátyámnak, tudja, fel kellett számolnia müncheni akkumulátorüzemét, Olaszországban próbált szerencsét, csak Albertet hagyta hátra hogy érettségi vizsgáját rendben abszolválja. Amilyen forrófejű, összetűzött a tanári testülettel, s érettségi nélkül kellett távoznia. Még német állampolgárságát is feladta. Tavaly nyerte el a svájci állampolgárságot. De rajta kell tartanom a szemem, tőkéletesen élhetetlen. Aggódok a jövője miatt. Akarja tudni, miért? Korán nősült.

Mileva, a felesége, nem hozzá való. Nem elég határozott teremtés. Legalább egyikük lenne az. És már két gyermekük született. Albert harmadfokú műszaki felügyelő jelenleg. Németországban szélesebb lehetőségei lettek volna.

– Mi készíthette rá, hogy hátat fordítson fejlett iparú hazájának? – kérdezte Barner, lesöpörve egy morzsát pantallójáról, nem egészen értvén a dolgot.

– Harapófogóval sem lehetett kihúzni belőle a részleteket. Mástól tudom, hogy valami élcet eresztett meg tanáiraikról, kiket csak az udvari tanácsosi kinevezés érdekel, nem a tudomány. Holott ő is meglehetősen ábrándos lélek. Gyerekként bezárkózott a szobájába, álló nap hegedűjén játszott. Hallotta, Barner úr, milyen felháborító körülmények között szakadt félbe tegnapelőtt Jan Kubelik hegedűestje a salzburgi Mozarteumban?

– Alig várom, asszonyom, hogy elmesélje.

– „Óvjuk a német zenét a csandáloktól!”, „Csehek, vissza a majomketrecbe!”, „Nincs elég német zenésznünk?” feliratú táblákkal vonultak be a nagynémet párt képviselői a koncertterembe. A Schubert-sonáta kellős közepén! A jelenlévő tartományi kormányzóhelyettes kocsija oda-künn felborítva. Dulakodás, vér, sikoltások. Éjjel Kubeliknek és Ondričeknek, a kísérőjének macskazenét adtak, majd szobájuk ablakait kővel bezúzták. A művészek másnap csak rendőri kísérettel tudtak sértetlenül elutazni. A rendezőség persze visszafizette a jegyek árát, de fogadkozik, kártérítési pert akaszt a nagynémetek nyakába. Hát nem rémes história?

– Indult-e rendőri eljárás a botrányokozók ellen?

– Az a legszörnyűbb, hogy nem. A ma reggeli lapokban az áll, hogy jogosan jártak el, mert csupán „a városi közérzület kifejezésre juttatása” volt a céljuk, és ezt nem tilthatja meg nekik senki. Ők jó előre kilátásba helyezték a történeteket, ha Kubelik és Ondriček beteszi a lábát a Mozarteumba. „Nem mi okoztuk a botrányt, hanem már előbb a rendezőség” – nyilatkozott a párt helyi titkára, és vésztióslóan hozzátette: „Wer nicht hören will, muss fühlen”. Ami egyszerre komikus és tragikus egy koncerttel kapcsolatban, nem gondolja?

Barner kinézett a feketéllő fenyőkre. – Ahova mindketten utazunk, Svájcban, megtörténhet-e ilyesmi? – kérdezte.

Ó, alig hiszem. Svájcban a németek is felismerték, jobban járnak, ha svájciak maradnak.

* Nietzsche nyomán az alacsonyabb rendű hindu kaszt elnevezését Adolf Josef Lanz (1874–1954) alkalmazta azokra a nemzetekre, amelyeket a hősi, szőke germánoknak fokozatosan föl kell számolniuk. *Ostara* című folyóiratára az ifjú Adolf Hitler is előfizetett. – *A szerző.*

– Ön ugyebár, nem veszi zokon, ha megkérdem, zsidó származású? – Löwe asszony kedélyes bólintására így folytatta: – Miként vélekedik Ön a zsidóság hasonlóan hangos, cionista mozgalmáról?

– Nézze, uram, nálunk, Németországban a vallásnak már éppoly csekély szerepe van, mint a monarchikus államberendezésnek. Pusztán szimbólumok ezek, kizárólag ünnepnapra használatra. Németország modern állam. Két dolog számít: a teljesítmény és a tudás. Itt, a Monarchiában más-ként áll minden. Most én mondom, hogy ne vegye zokon, de veszteglő állam ez a maguké, a múltjából él még mindig. Kevés német hisz benne odaát, hogy valaha is magára találna. Itt még az a szomorú valóság, hogy az emberek egymás döfködésével vannak elfoglalva. Miért néz ilyen csodálkozva? A maguk híres Bécsje sem ott tartana, ahol tart, ha Lueger polgármester végre nem a zsidókkal, hanem a város fejlesztésével foglalkozna. Budapest előbb épített földalatti vasutat, mint Bécs. És mindez a villongások miatt van, higgye el. Emlékszem, jó pár éve, a Zell am See-i öltözőfülkémben egy versike volt a deszkafalba vésve. Elmondjam magának? Nem tudom egészen pontosan idézni:

*Isten, add, hogy Mózes visszatérjen,
És valamennyi fajtestvérét
Visszavezesse a Kánaánba!
De mikor valamennyi ott hajózik
A tenger kellős közepén,
Kérünk, nyeld el mindabányat,
Hadd éljünk végre nyugalomban,
Keresztényi békeességben!*

Szép kis imádság, mondhatom. Maga mit szól hozzá?

Kifújta magát, majd így folytatta: – Világért sem akarom védeni a zsidókat, de az élet tisztelét mi rettentő komolyan vesszük. Hány véres kezű gyilkost talál a zsidók között? Nem sokat, kezeskedhetem. A zsidókat mindig csak ölték, de ők maguk sohasem öltek. De mit is kérdezett az előbb? Ó, igen. Mi úgy tartjuk, hogy a beolvadással tökéletesen megoldódik a zsidóság minden problémája. Nem tagadom, vannak odaát is problémáink, de megszűnőben vannak. A beolvadást pártolják a Rothschildok is: készek pénzt adni a galíciaiak segélyezésére, de arra már nem, hogy kivándoroltassák őket. A férjem mindig a hugenottákra hivatkozott, szegény. Őket is üldözték eleinte, mert hozzánk hasonlóan tehetségesek voltak. De megtanulták új hazájuk nyelvét, beolvadtak az ottani népbe, és a kezdeti ellentétek elsimultak. Ne és még egy szempont, ami

** Kb. „Aki nem hallgat a szóra, kénytelen lesz megérteni a tettek nyelvét”. – *A szerző.*

már az enyém, mert szegény férjem már nem érthette meg Herzl doktor közszereplését. Csakugyan érdekli?

– De hisz figyelem Önt, kérem, folytassa, asszonyom!

– Én úgy tartom, óriási veszélyt hívnánk ki magunk ellen, ha valamennyien beszállnánk abba a bizonyos hajóba, melyet a Zell am See-i versfaragó kért az úrtól. Akarja tudni, miért?

– Kíváncsian várom magyarázatát, kedves asszonyom – mondta az igazat Barner.

– Nos, könnyebb a zsidóságot egy tömegben felszámolni, gondoljon csak a mai hadigépezetekre, mint akkor, ha a föld legkülönbözőbb tájain van szétszóródva. Meglehet, a *galut* Isten elővigyázatossága, gondoskodása. Én Robinson tengerész pártján állok, aki csak akkor érzi magát biztonságban, emlékszik, ugye?, ha élelmét, puskaporát több különböző helyre rejtheti el.

Barner nem győzött ámulni Löwe asszony talpraesett filozófiáján. – Ön tehát Herzl doktort bajkeverőnek tartja, aki okvetelenkedésével megzavarja a zsidóság végleges beolvadását?

– Nem tagadom, és e véleményemet odaát sokan osztják.

– Mármost ha valaki meg akarna őt ölni, fellélegezne, ha e terve sikerrel járna?

– Kérem, ne gondolja, hogy mi egyik vagyunk a galíciaiakkal, távolról sem. De egy nő sohasem érthet egyet a merényletekkel, hiszen az a szent feladata, hogy életet hozzon létre. De Herzl doktort veszélyes embernek tartom.

– És ha zsidó származék vállalkozna a merényletre?

– Ez hipotézis, vagy valóság?

– Sajnálatos valóságalapja is van, attól tartok.

– Százerek életét igenis hajlandó volnék megmentve látni egyetlen emberélet árán, noha a Biblia nem hatalmaz fel ilyen különbségtevésre. De hát ki olvassa manapság a Bibliát? Épp elég dolgot ad az a sok hírlap.

Barner váratlan kérdést tett fel útítársnőjének: – Ismerős az Ön unokaöccse Bern város tudományegyetemén?

– Nem mondhatnám, ő ugyanis a zürichi politéchnikai főiskolán nyerte el diplomáját.

– Azt mondotta volt, ha nem csalódom, hogy unokaöccse feleségét Milevának hívják. Idegen-szerű név ez. Netán orosz származású a viselője?

– Ó nem, ő Szerbiából való. Azért hagyta hátra a családját már jó pár éve, mert Svájcban nők is beiratkozhatnak a főiskolákra. Bevallo magának, néha azt kívánom, bár sohasem is látták volna meg egymást a zürichi főiskolán. Egyikük sem alkalmas ily korai családalapításra. Albertet a nyáron csaknem elgázolta a villamos, képzelje, babakocsit tolt maga előtt, és éppen az út közepén cövekelt le, hogy végére járjon egy matema-

tikai problémának. Rá is vigyázni kell, nehogy ő ügyeljen holmi kisgyerekekre . . .

Barner finoman, körme hegyével kétfelől lesimította bajuszát, majd elnézést kért, és kiment a folyosóra, hogy szivarra gyújtson. A beállott szürkület épp csak sejteni engedte, hogy hegy-óriások között kanyarog szerelvényük. Az Inn – hátra voltak még a téli olvadások – kicsiny patakként csörgedezett a dübörgő vasút mellett, ahogy a csikó kíséri ugrándozva a nagy testű kancát.

Azt várta, megkönnyebbül, hogy végre maga mögött hagyhatja Innsbruck városának kellemetlen népét. Ehelyett előntötte a szomorúságnak az a fajtája, amely csak rendőroket foghat el. „Ki vagyok én, hogy Isten helyett igazságot szolgáltatassak?“, sajgott föl benne egy újfajta kétely. Lám, itt vannak a szervezkedő vagy éppen csak élni akaró zsidók, akik rettentő fontoskodással holmi végső igazságokat préselnek ki életükből, holott korábban beérték azzal, hogy mindenfajta okoskodás nélkül, egyszerűen csak *éltek*. Lehetséges volna, hogy az üldöztetésre épp akkora szükségük van, mint másnak levegőre? Úgy állnak elő új meg új igazságaikkal, ahogy a selyemhernyó izadja ki magából a selyemszálat, és tökéletesen ellentétes következtetésekre jutnak. Hogy is tehetné ő, éppen ő közöttük igazságot? Miért is ne hagyná, hogy kedvükre tüzeljének egymásra?

Milyen alapon védem én Herzl doktor biztonságát, tépelődött tovább, anélkül, hogy erre felkért volna, s nem éppen a Chaim Lubanskiét, aki a maga módján éppúgy az igazságot, a „magasabb szempontokat“ képviseli, mint Herzl? És ha kopóként az egyik nyomába szegődöm, miért hagyom futni a másikat? Nem akkor volnék-e legkövetkezetesebb, ha kivétel nélkül mindenkit kóterbe dugnék? Hisz mindenki bűnös egy kicsit. Így legalább biztosítva lenne, hogy ne tessenek egymásban kárt. Ottó nem akart meghalni, mégis meg kellett halnia. De nem maga idézte elő a halálát? És végül mindenképp megboldogult volna. A rendőri beavatkozás egyetlen célt szolgál, azt, hogy a hatalmasok valamivel később zuhanjanak a földre.

Ha más nem, az, hogy Chaim és Ioanna elpárolgott Bécsből, már önmagában is ellenük vall, gyanússá teszi őket. Akkor hát miért akar mindenáron *beszélni* velük? Változik-e bármi attól, ha ügyesen vagy kevésbé ügyesen védekeznek? De ha valóban ők vádolhatók Ottó meggyilkolásával, miért élhetik vidáman a világukat? Miért engedi Isten, hogy örökösen az áldozatok haljanak meg, s ne éppen gyilkosaik zuhanjanak a földre a tüzelés pillanatában? Nem lehet, hogy Isten örökösen elfordítja a szemét. Ha viszont Isten a világot éppen így látja jónak működtetni, szabad-e belszólnia bárkinek is az ő működési szabályzatába?

Még jó, hogy délben felszállt erre a vonatra, mert ha korábban hatalmasodik el rajta ez a mostani, zsigereibe metsző kétely, talán föl sem teszi lábát a pullmankocsi hágcsójára. Rossz pályát választott, semmi kétség. Hisz Európában, Karlsbadtól Biarritzig, Abbáziától Ostendéig egyaránt tobzódik a jólét és a béke. Neki mégis mindennek a fonákjával, a sötét oldalával van dolga. Rosszkezdű, gyűlölködő mindenki, aki az útjába akad.

Herzl doktor rosszkezdéről Barner hadnagynak fogalma sem lehetett e szivarfüstös félórán. Pedig, mintha igazolni akarta volna a Monarchia érdemes rendőrének eszmeifuttatását, őt is a legsötétebb gondolatok háborgatták edlachi magánkórtermében, szívéen állott vizes borogatóssal. Feláldozott mindent, a szó szoros értelmében a szívet is a keleti zsidóságért, s megtett útja csak kinszenvedést, gyötrődést, elégtételt egyáltalán nem hozott számára. Utóbbi hét évnek felét rossz levegőjű vasúti kupékban vesztegette el. Baromi munkabírással négy, ha ugyan nem hat ember munkáját végezte; sűrű, fekete szakálla, lám, majd teljesen őszbe csavarodott, és az a kis elkopott jószág odabenn a mellkasában bármikor a föld alá küldheti. Áldozat lesz ő is, pedig az volt a célja, hogy megszüntessen minden további áldozatot. Megújuló reményekkel előszobázott koronás főknél, államminisztereknél, s mindig új ökölcsapások érték. Nem csupán hatalmasoktól, nem csupán esküdt antiszemitéktől! Sírkövére ezt kell majd vésnie: „Itt nyugszik egy zsidó, akit az vitt a sírba, hogy túl sokat várt a többi zsidótól.” A nincstelen oroszországiaknak éppúgy a terhére kezd lenni – persze ők csak álnok vezéreik sugallatára éreznek így iránta –, mint a nyugat-európai mágnásoknak, az egy Hirsch báró kivételével, kinek tízmillió adományát azóta sem képes a végrendelettel összhangban felhasználni. El volt telve a legmagasabb hittel, hogy mózesi tettet hajt majd végre, kivezeti népét a szenvedések Egyiptomából. Hogy is hangzott a bécsi vicc? „Kitűnő gondolat lenne a cionizmus, csak a zsidókkal képtelenség megcsinálni.” Most augusztusban, Bazelben is mit kapott Jakobszontól, Belkovszkitól meg Cslenovtól, amikor angliai és pétervári eredményeiről a végrehajtó bizottságnak beszámolt? Kapott-e elismerő szót, csak egyet is? Okvetetlenkedést, gáncsolást, szemrehányást, vádaskodást kapott helyette. Meg hogy az „önemancipáció” gondolatát az oroszországi Leon Pinszkertől vette. A *Der Judenstaat* már rég megjelent, amikor először hallott az odesszai doktor 1882-es röpiratáról. És az a legborzasztóbb, hogy kezdik elérni a céljukat, már-már kezd megzavarodni. Most látja csak, nem lett volna szabad október elején Meidlingben, a cár búcsúztatásán mutatkozni, hisz a zsidók azt hitték, *bódolni akar* a cár

előtt, kit felelősség terhel Kisinyovért meg a többi vérengzésért. Ő, nem, ő úgy képzelte, Mogiljov és Gomel után itt az idő most már nem kérni, de követelni. Hisz a cár a kisujjával is megszerezhetné a törököktől Palesztina kolonizációját... S e hét évet ráadásul a *Neue Freie Presse* gályapadjához kötözve küzdötte végig. Benediktet, Bachert egyszer sem érdekelte, mit végzett Londonban, Potsdamban vagy Isztambulban. Csak a soros tárcanovellát hajtották be könyörtelenül rajta. S egyetlen árva sort sem közöltek a mozgalomról! A cionizmus szót a *NFP* a mai napig még csak *le sem írta!* De Benedikt e tekintetben csak hazája, a Monarchia vele szembeni finnyásságát tanúsítja. Mert külföldön jártában bármely külképviselettől több asszisztenciát remélhetett, mint éppen a Monarchiáétól. Az a pimasz Okolicsányi is, ki Amszterdamban megváratta, s aztán levegőnek nézte! Fontosnak képzelik magukat a méltóságos hivatalnok urak, pedig senki sem fog emlékezni rájuk, amikor az ő neve – ebben minden kudarca ellenére hinnie kellett – csillagként fog ragyogni a messzi jövőben. S azok az alantas, mondhatatlanul közönséges rágalmak, hogy mesés összeg ütötte a markát a török szultán kincstárából, s az összeget saját zsebében tüntette el. Hogy nem szégyellik! Hisz valamennyi ajtónálló markába Lajos-aranyat kellett nyomnia, hogy továbbberessék. S a kétszázfontos pénzeszacskó, melyet török érdemredjéhez kíséretül kapott, talán nem vándorolt rögtön a szegények kasszájába? A *Kolonialbank* első részvényese ő volt, méghozzá nagy-nagy *privát* áldozata árán; a *Welt* fennmaradása gyakorlatilag semmi másra nem múlik, mint az ő gyorsan romló, de mindeddig emberfeletti teljesítőképességén. Nem lehetett ott még atyja halálos ágyánál sem tavaly júniusban, éppen Hans fia születése napján. Most is borzad attól az idegenben kapott telegramtól. S kapott-e részvétet, erőt, vigasztalást az asszonytól, ki a zsidó nők vicclapi figuráján is túltesz örökös sértettségével, duzzogásával, majd hatalmaskodásával, pajzsként maga elé tartott betegeskedésével, mely mindig akkor veszi elő, amikor neki százezrek dolgában kellene intézkednie. Ha ő, a *Judenkönig*, ahogy az a szemtelen Kraus nevezi, így vagy úgy, de hírnévre emelkedett az egész világon, nosza, ő az anginaival, légcsőhurutjaival, rejtelmes női bajaival konkurál vele. Nem ő az egyetlen, aki irigylitrontermekbe való bebocsátatását. Pedig a koronás fők, ezek a csillogó lakatok egy-egy lepusztult államkasszán, csak biliárdgolyónak használják; korrupt módon ígérnie kell mindig valamit, nem is keveset, új vasútvonalat, koncessziókat, külkereskedelmi érdekeltséget, opciót, járulékot, hogy csak egy biccentést is kicsikarjon belőlük, amit aztán egy opportunus pillanatban a legfejedelemibb könnyedséggel vonnak vissza.

Tehetik, mert az uralkodók nem hazudnak; azok hazudnak, kik hazugsággal merészelik megvadásolni őket. No és a főragú közbenjárók, ez a hitvány, szemérmetlen fajta! Szinte zokognak, hogy nem lehet mit tenni, s közben elmulasztották megtenni még azt is, aminek a tízszeresét is már többszörösen megvásárolta tőlük. Méghogy „éredkműlés”, külpolitikai „erőátrendeződés” meg a többi! Őseik is kész örömmel fogadták el a zsidó pénzt, miközben másik kezükkel jelt adtak a martalócvezérnek, indulhat, hogy a többit is megszerezze... S ő mégsem adja fel a harcot. Mintha most, néhány perce a szíve is könnyebben verne. De a pápán kívül már minden európai főméltóságot megkörnyékezett, mit tehetne még? Igaz is, a pápa! Hisz sohasem tudhatjuk, honnan

jöhet segítség! Protektorra lesz szüksége ott is. Vámbéry emlegette Lippay grófot, a pápa udvari festőjét. Azonnal levelet kell írnia Vámbérynak, s aztán, aztán, ha Isten élteti, megint vonatra szállhat...

S miközben Edlachban Herzl világot, fró-állványt, papírt, pennát rendelt betegágyához, lassacskán a szivarfüstöt eregető Barnerba is viztatért a harc akarása. Felgyulladt a gázlámpák gyöngysora a pullmankocsi folyosóján. Már Bernben érezte magát, pedig újabb hatórás utazásába került, hogy a késő esti órán, a szinte teljesen néptelen főpályaudvaron, lesegítve Löwe asszonyt is, Svájc béktől és jóléttől megáldott földjére lépjen.

HERZL TIVADAR GIMNÁZIUMI DOLGOZATAINAK EREDETIJEIT A JERUZSÁLEMI HERZL ARCHÍVUMBAN ÓRZIK. ITAMÁR JÁOSZ-KESZTNEK KÖSZÖNJÜK, HOGY EZEBŐL EGY FIGYELEMFELHÍVÓ MUTATVÁNYT A MÚLT ÉS JÖVŐ SZÁMÁRA MEGSZERZETT.

A magyar költő
 Vörösmarty Mihály.
 Szóval a hősökkel jött a magyar
 költő a hős dalokat. Enekeltem,
 dalokat a hazai hőskörméből, midőn
 még az utolsó csapás végig hi-
 vult a honfi és fegyverrel kezé-
 ben védte a hazai jogsé-
 lésig dalokat a hősekről, akik
 a hősorság mitka mintaképei-
 gyánt a nagy agnakk a hősök-
 net a lapjának. Hosszú dalokat
 a fűi szexelőről, a lámpák
 lapjáról. Long évekkel könyve
 honfi a hősök, sőt, etke-
 lyon az árc
 - Híre. sőt a dalok! a hazai
 fegyverosa élmeit négem már,
 és vele a hősök heltek

Ki, Kiket és a költőket
ábrólva habernál Koszovics
tunok. Nem szívet többlet
a fin, nem érez a lányka,
és szerelmét nincs juttatva
na. Ha daloloz, akkor
kedvel csak magadnak ö-
nem kelent, ahol megadok
állatokkal jeli hangjakkal van.

És az újul tova halogony
haza'ladul, kihal szíve türe,
elalszik csekké:

A hulló levél betakarója
a holt költő testét
szelvény, és edes álmodok
álmodok és csendes hangja-
jában.

1843

Toldi diktó.

Ez évek múltak már ~~azóta~~, ~~de~~, sok
évekkel született és szült ~~azóta~~, ~~de~~ azóta mi-
óta Toldi diktó's halt meg, és mégis
fennmaradt tettenek hűre. ~~de~~ ~~azóta~~
~~szaporított~~ ~~szaporított~~ ~~szaporított~~ ~~szaporított~~ ~~szaporított~~
mindent a hatalmas utózt, kiknek
borzavató hangja elimitene' hűnőket,
Kiket vörösetje a legesőbb ember
lengemni a földre.

~~szaporított~~ ~~szaporított~~ ~~szaporított~~ ~~szaporított~~ ~~szaporított~~
Az új napon meséim meg látom sem is
mint egyetlen egy fény alakat, de pr
sem halgatók, hanem tetlenül persz mesze
mesze # felgyök, hof a fegyver és fegy
is harci kaj tenjed el és eljén álmo-
dik # # #